

[FINESTRA AL MÓN] El Caucas: Llumins a la benzinera

Albert Punsola (/autor/albert-punsola-44)

05/12/2005

Des de l'inici del conflicte dels Balcans, ens vam anar familiaritzat amb la coexistència de diferències molt profundes en la forma de veure el món en un territori relativament petit. L'atenció dedicada als Balcans contrasta, però, amb 'l'oblit' del Caucas, una regió que només ha saltat a primera pàgina amb motiu d'accions terroristes colpidores, com el segrest i posterior massacre en una escola de Txetxènia.

En un moment on es parla de xoc de civilitzacions, el [Caucas](https://ca.wikipedia.org/wiki/Caucas) (<https://ca.wikipedia.org/wiki/Caucas>) adquireix importància per, depèn de com es miri, demostrar o desacreditar aquesta tesi. Sigui com sigui, el Caucas sempre ha estat present en la nostra cultura: és el lloc on segons la tradició judeocristiana es va dipositar l'arca de Noè i, segons la mitologia grega, s'hi ubicava ni més ni menys que un dels pilars que sostenien la Terra.

Un mosaic incòmode Per a una visió de les civilitzacions com a compartiments estancs i segellats, el Caucas és un exemple molest. Geogràficament es troba a Àsia però conté països de cultura cristiana i europea com Geòrgia i Armènia. Un altre estat important de la regió, l'Azerbaidjan, és islàmic. Rússia té una porció del seu immens territori en el Caucas i en ell es troba la República de Txetxènia, en lluita per la independència respecte a Moscou. No és la única nació que reclama un canvi d'estatus polític. Hi ha altres territoris i minories que, en diferent grau, tenen com a objectiu el seu reconeixement polític o cultural. Les fronteres rarament coincideixen amb les comunitats històriques.

Si bé les ètnies es compten per desenes, la majoria també comparteixen elements com el folklore, la música o els costums. El mosaic caucàsic és un repte per a l'aposta de cooperar en la diversitat i fins i tot en l'adversitat. Les dinàmiques dels conflictes han portat fins ara a incrementar el control estranger sobre els diferents països i a accentuar els danys a un patrimoni comú, més enllà de les diferències: el medi natural. Ho faran també les dinàmiques de la pau?

Petroli per reconeixement El mar Caspi és ric en petroli i gas natural. En ser un mar interior, l'única forma de transportar aquests recursos és amb oleoductes i gasoductes. En temps de la URSS, el gas i el petroli arribaven a Europa per la xarxa soviètica però en el nou context geopolític els interessos occidentals han impulsat la construcció del segon oleoducte més gran del món que des de Bakú -capital d'Azerbaidjan- arriba fins al port turc de Ceyhan en el mediterrani, tot travessant Azerbaidjan, Geòrgia i gran part de Turquia i que ha estat inaugurat aquest any 2005.

De fet ja funcionava abans un oleoducte fins al mar negre. Per què aleshores n'ha calgut un altre? La capacitat és una raó: 115.000 barrils diaris de l'antic contra 1 milió -previstos- del nou. Però la geoestratègia n'ha aportat d'altres. L'oleoducte està impulsat per un consorci internacional on domina [BP](http://www.bp.com) (<http://www.bp.com>) amb la concurrència de companyies d'Azerbaidjan, Noruega, EUA, França, Itàlia i Japó. Els membres del consorci van voler aquest traçat per impedir que el petroli circulés per Rússia o per Iran - altres possibles sortides des del mar Caspi-. Sens dubte eren dues potències més difícils de 'domesticar' que els fràgils estats del Caucas necessitats d'inversió. El fet d'evitar Armènia es deu a les males relacions històriques entre aquest país amb Azerbaidjan i Turquia.

El petroli busca seguretat, però aporta seguretat el petroli? Aquesta és la pregunta que es fan a Geòrgia els habitants del parc nacional de Borjoni, un ecosistema de gran importància en especial per la qualitat de les seves aigües minerals. L'oleoducte hi passa pel bell mig, amb la promesa de benefici econòmic pels habitants del lloc. El cert és que un accident seria fatal per una economia local que gira al voltant de la riquesa natural de l'indret. Una contradicció difícil de resoldre i més encara quan es

tracta d'una zona de forta activitat sísmica. En contrapartida, si es pot dir d'aquesta manera, algunes previsions assenyalen que l'oleoducte reduirà en 350 el nombre de petroliers en trànsit per l'[Estret del Bòsfor](https://ca.wikipedia.org/wiki/B%C3%B2sfor) (<https://ca.wikipedia.org/wiki/B%C3%B2sfor>) a Istanbul, un corredor molt saturat. Un argument global que a nivell local difícilment pot convèncer.

Independència amb dependència Una cosa és clara: amb l'oleoducte, Geòrgia i Azerbaidjan es deslliuren una mica més de la influència russa i el darrer país, en particular, estreny les seves afinitats culturals amb Turquia i així, entre tots dos, aïllen Armènia. Cal recordar que, quan es va iniciar el projecte, Rússia va voler que l'oleoducte passés pel seu territori i que el petroli és un dels motius de fons per a denegar l'autodeterminació a Txetxènia. Pel que fa al gas natural, Armènia i Geòrgia depenen encara fortament de Rússia, tot i que Armènia impulsa un gasoducte amb Iran.

Les disputes territorials entre Azerbaidjan i Armènia així com la manca de fiabilitat de l'energia proporcionada per Rússia han fet que Armènia reobri la central nuclear de Metsamor, tancada per la URSS el 1989, després del fort terratrèmol que va afectar Armènia el 1988. La central, construïda el 1980 amb una vida prevista fins el 2010, es troba sota l'atenta mirada de la Unió Europea que no confia en la seva seguretat i ha instat Armènia a tancar-la. La qüestió és que proporciona el 30% de l'electricitat del país i les autoritats volen que funcioni durant molts anys més.

Medi ambient: per a la guerra o per a la pau Els països del Caucas no disposen de moltes opcions. Estan envoltats de grans potències i tenen conflictes oberts entre ells. Però al mateix temps necessiten estabilitat i riquesa i això passa per cooperar entre si i neutralitzar al màxim els motius de disputa. Un problema comú, per exemple, és la contaminació generada per les indústries obsoletes o l'antic armament soviètic, però n'hi ha d'altres com la gestió de les conques dels rius. Malgrat les diferències, creix la consciència que les disputes pels recursos no portaran enlloc i que els problemes ambientals, socials i econòmics s'han d'abordar amb un nou esperit.

Un primer pas en aquesta direcció ha estat el document [Environment and Security: Transforming Risks Into Cooperation - The Case of the Southern Caucasus](http://www.envsec.org/southcauc/pub/envsec_transforming_risk_enb.pdf) (http://www.envsec.org/southcauc/pub/envsec_transforming_risk_enb.pdf). Es tracta d'un estudi promogut pel [Programa de les Nacions Unides pel Desenvolupament](http://www.undp.org/spanish/) (<http://www.undp.org/spanish/>) i l'[Organització per la Seguretat i la Cooperació a Europa](http://www.osce.org/) (<http://www.osce.org/>) que posa de relleu com la gestió ambiental i la cooperació tecnològica són la via per enfortir la seguretat. És una iniciativa per a que Armènia, Geòrgia i Azerbaidjan mobilitzin els seus experts i recursos de cara a aquest objectiu.

El Caucas - terra de difícil trobada entre orient i occident- és un autèntic paradigma de l'"impasse" en què estem vivint en les relacions globals. D'un costat, és evident que la lògica de la geoestratègia mana sobre altres consideracions - ambientals incloses- Per un altre, es fa evident la consciència emergent sobre la irracionalitat que comporta aquella lògica i la necessitat de substituir-la per una de nova. Per ara, les dues tendències conviuen i les decisions, per contradictori que sembli, es prenen en funció de totes dues alhora.

Etiquetes: [Món](#) (/etiquetes/mon)

Adjunt	Mida
 Especial:Finestra al món (https://www.sostenible.cat/sites/sostenible.cat/files/public/migraciudades/img/bannerfinestra.jpg)	21.68 KB
Tuit	
 (https://plus.google.com/share?url=https%3A//www.sostenible.cat/noticia/finestra-al-mon-el-caucas-llumins-a-la-benzinera-0)	
 (https://www.sostenible.cat/print/noticia/finestra-al-mon-el-caucas-llumins-a-la-benzinera-0)	

Relacionats

Butlletí

Correu electrònic *

Subscriu

[Enviaments anteriors \(/newsletter/sostenible\)](#)

(/)

Revista de la **xarxa** de ciutats
i pobles cap a la sostenibilitat

**Diputació
Barcelona**

<http://www.diba.cat>

[Arxiu \(/arxiu\)](#)

[Continguts per categoria \(/tagclouds/chunk/3\)](#)

[Continguts per etiqueta \(/tagclouds/chunk/1\)](#)

[Continguts per municipi \(/tagclouds/chunk/2\)](#)

[Avís legal \(http://www.diba.cat/avislegal\)](http://www.diba.cat/avislegal)

[Contacte \(/formulari/contacte\)](#)

[RSS \(https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=\)](https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=)

<https://www.facebook.com/Sosteniblecat-146513494888>

<http://www.twitter.com/xarxasost>

<http://youtube.com/xarxasost>

[\(rss.xml\)](#)